

Dom za stare ljudi je lahko motor razvoja dolgotrajne oskrbe v kraju. Seveda sodoben, notranje de-institucionaliziran dom, z razvojnim žarom vodstvene ekipe. Tak dom ima poleg redne domske oskrbe vedno več sodobnih oskrbovalnih programov, ki se med seboj prepletajo, da je oskrba v ustanovi čim bolj normalna, kot pravijo Nemci, to je podobna tisti doma.

V Sloveniji je kar nekaj domov, ki so krenili pogumno in ustvarjalno v razvoj programov, kakršne smo doslej hodili gledat v Nemčijo, Avstrijo, Švico in drugod po Evropi. V prejšnji številki revije nam je v obsežnem intervjuju odstrl vpogled v ta razvojni polet direktor ljutomerskega doma Boris Sunko. Oni so prvi zbrali pogum za gradnjo malega krajevnega doma z dvema gospodinjskima skupinama v bližnji krajevni skupnosti, namesto, da bi širili svojo veliko stavbo v Ljutomeru. Dobri odzivi vas bralcev na ta in druge obsežne – življenjske strokovne intervjuje nam potrjujejo, da so le-ti enakovredna dopolnitev znanstvenih člankov. Po svojem učinku je tak intervju blizu poglobljeni kvalitativni razvojni raziskavi, njegova dodatna prednost pa je življenjski realizem uresničenega razvoja v praksi.

Nadaljujemo torej pot spoznavanja razvojnih zgledov po slovenskih domovih za stare ljudi. V tej številki spoznavamo izjemen polet in uspeh Doma starejših Šentjur pri Celju v intervjuju z vodstvenim timom: direktorico, glavno sestro in socialno delavko. Kaj vse razvijajo novega v tem krajevem javnem domu sredi slikovitega kraja, ki ga poznamo tudi po ubranih slovenskih pesmih skladateljev Ipavcev?

Pred 15 leti je bil zgrajen klasičen dom s 160 posteljami. Njegova arhitektura je bila običajna – tista po zgledu bolnišnice in hotela z večposteljnimi sobami, dolgimi hodniki, oddelki ... Arhitektura in koncept oskrbe torej, ki sta bila sodobna pred dobrega pol stoletja, medtem ko je v tem času razvoj obojega naredil vsaj tako velik razvoj kakor informacijsko komunikacijska tehnologija. Taki domovi po Sloveniji so sedaj pod pritiskom posodabljanja; do leta 2020 ne sme biti več tri ali večposteljnih sob. Še skoraj nov šentjurski dom gradbeniško predelujejo in en del je že postal vzorčna gospodinjska skupina, z večino enoposteljnih sob, z lepo dnevno sobo ...

Imajo dnevno oskrbo za tistih nekaj ljudi, ki jo v tem kraju potrebujejo. Toda normalizirano, kakor je to po Evropi: razporejeni so med druge stanovalce, da *»ne veš, kdo je v skupini tisti, ki odhaja domov proti koncu dneva in prihaja zjutraj spet v dom«*, kot je v intervjuju dejala direktorica.

Pod isto streho imajo prava oskrbovana stanovanja – v njih je star človek lahko povsem samostojen stanovalac, če želi, dobiva iz doma to ali ono storitev, ko je potrebno pa polno oskrbo.

Uredili so si paliativno sobo, ki je pravi domski in krajevni hospic za zadnje dni življenja in spremljanje umirajočega. Svojec je lahko prisoten 24 ur. Vsi zaposleni, vključno z domsko zdravnico so se temeljito usposabljali za paliativo in človeško spremljanje umirajočih. V Sloveniji je na tem področju malo večjih potreb, kakor je ta, da bi naši domovi za stare ljudi šli po tej poti. Strokovne, humane in druge zmožnosti naših domov nas lahko v nekaj letih obogatijo za desetine krajevnih hospicov za humano spremljanje umirajočih.

Pri branju intevjuja boste odkrivali tudi povsem nove programe, ki so jih uvedli v Šentjurju. Tu v resnici deluje prva oaza za dementno bolnike v zadnji fazi – soba, v kateri je mir, kjer se čas ustavi, kjer se zaposleni, svojec ali obiskovalec umiri in spočije – oči ob slikah, ušesa ob glasbi, vonj ob aromaterapiji, duha v zbranem miru poslavljanja s sveta ... Nasprotna temu – vendar samo navidez – je njihova izvirna kopalnica dobrega počutja. Vseposod pa so izvirno, plečnikovstvo dodelani detajli: držala na omarah, niše pred sobami stanovalcev, podi, postelje. Dnevni red so prilagodili potrebam ljudi – zajtrk nimajo več *»ob«* tej in tej uri, ampak *»od - do«*. Vsak stanovalac ima natisnjen svoj pravi življenjepis; njegova življenjska zgodba, ki je osnova za individualizirano oskrbo, je vpeta v osebni življenjski načrt – to je veliko več kakor predpisani individualni načrt. Najpomembnejša pa je skrivnost za vsem tem: ustvarjalni eros in dobro sodelovanje vodstvenega tima, nenehno učenje vseh zaposlenih – učeča se organizacija, prehajanje pobud in odgovornosti navzdol na majhne avtonomne time.

Če boste začeli brati revijo od zadaj z intervjujem, bo to dober uvod v branje Imperlovega članka, ki utemeljuje razvojne usmeritve sodobnih domov za starejše.

Urednik